

Arkivsak-dok. 23/42420-1
Saksbehandler Elsie Anette Thorkildsen

Saksgang
Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027

Møtedato
21.11.2023

Sak nr.

Oppstartsnotat Kvalitetsmeldingen Barneverntjenesten 2024

Saksordførersak.

Saksordfører: Stian Gressum

Medsaksbehandlere:

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Sammendrag:

Barneverntjenesten har siden 2019 levert en kvalitetsmelding til den politiske og administrative ledelsen i kommunen. Fra 1 januar 2021 foreligger det et krav om årlig tilstandsrapportering på barnevernsområdet. Formålet med en tilstandsrapport i form av en kvalitetsmelding er å gi bedre innsikt i tilstand og viktige problemstillinger i barnevernet. Dette skal bidra til bedre prioriteringer og kontroll. Kvalitetsmeldingen beskriver også viktige satsnings- og utviklingsområder for barneverntjenesten.

Barneverntjenesten benytter «Veileder for utarbeidelse av tilstandsrapport» utarbeidet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), som mal for rapporten.

Barnevernet i Sarpsborg har gjennom flere år hatt kraftig utgiftsvekst. Aktiviteten i barneverntjenesten er økende, og tjenesten har et estimert merforbruk på nærmere 22 millioner kroner i 2023. I Bærekraft 2030 ble det med bistand fra PWC tatt en gjennomgang av barneverntjenesten for å se på ulike innsparingstiltak. Kommunedirektøren vurderer at det er nødvendig å dreie kommunens innsats for utsatte barn og unge. Dette innebærer både tiltak internt i barneverntjenesten og tiltak i andre virksomheter. I Kommunedirektørens forslag til Handlingsplan 2024 – 2027 ligger det flere innsparingstiltak i barneverntjenesten. Kvalitetsmeldingen vil også ta for seg hvordan barneverntjenesten skal jobbe for å innfri vedtatte innsparingstiltak i handlingsplanperioden.

Det er registrert en økning i private kjøp i barneverntjenesten. Det er beregnet at barneverntjenesten bruker 19,4 mill kr på private kjøp i 2023, og det er en økning på 55 % fra året før. Det er forventet at barneverntjenesten skal redusere private kjøp. Den målsetningen oppnås gjennom at forebyggende hjelpetjenester tilbyr tiltak på et lavere nivå og gjennom at barneverntjenesten prioriterer tiltak til barna og familiene med størst bistandsbehov.

Sykefraværet ved barneverntjenesten har økt fra 9,7% i 2022, til 9,9 % per oktober 2023.

Utredning:

Kommunens øverste politiske og administrative ledelse har det overordnede ansvaret for at barneverntjenesten forvaltes i tråd med gjeldende regelverk og at tjenestene er forsvarlige. Kommunen har ansvar for styringen av barnevernet og for å ha en systematisk kontroll som sikrer at den kommunale barnevernstjenesten utfører sitt arbeid i tråd med regelverket, slik at barn og familier får den hjelpen de har behov for. Både kommuneloven og barnevernloven har bestemmelser som skal sikre dette. Barnevernet har en helt sentral funksjon i velferdssamfunnet, og skal sikre at barn og unge som lever under skadelige forhold får hjelp og omsorg. God og relevant informasjon om tilstanden på barnevernsfeltet er viktig for at det skal kunne gjøres gode prioriteringer lokalt til det beste for barn og unge.

Våren 2020 ble kravet om årlig tilstandsrapportering på barnevernsområdet vedtatt i Stortinget, med virkning fra 1. januar 2021. Kommunen har forut for dette utarbeidet årlige kvalitets- og utviklingsrapporter for barneverntjenesten siden 2019. Et hovedformål med kvalitets- og utviklingsrapporten er å gi et tilstandsbilde av situasjonen i barneverntjenesten i kommunen, som er et grunnlag for prioriteringer og for å gjøre tjenesten bedre. Rapporten skal bidra til å gi innsikt i barnevernets arbeid, utfordringer og utviklingsområder. Rapporten vil belyse flere utviklingstrekk innenfor fagområdet, være en årsrapport for foregående år og ha fokus på fremtidige utviklingsområder.

Barneverntjenesten besluttet i 2021 at kvalitetsmeldingen er virksomhetens styringsdokument i utviklingen av kvaliteten ved tjenestene. Kvalitetsmeldingen er en del av internkontrollen og legges inn i kvalitetssystemet. Den årlige tilstandsrapporten bygger på «Veileder for utarbeidelse av tilstandsrapport, Barne- Ungdoms- og Familiedirektoratet, 2019». Områdene som berøres i Kvalitetsmeldingen er:

- Bekymringsmeldinger
- Undersøkelser
- Tiltak i og utenfor hjemmet
- Fosterhjemsarbeidet
- Ettervern

Områdene vil beskrives opp mot kravet om kvalitet og forsvarlighet i tjenesteytingen. I tillegg vil rammevilkår som kompetanse, bemanning, sykefravær og økonomi gjennomgås. Rapporten vil vise sentrale utviklingstrekk og utviklingsområder.

Barnevernsreformen, som også omtales som en oppvekstreform, trådte i kraft 01.01.2022, og ny barnevernslov 01.01.2023. Den overordna målsettingen med barnevernsreformen er at flere utsatte barn og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunene. Reformen inneholdt både kvalitetstiltak og endringer i ansvarsdelingen mellom stat (Bufetat) og kommune. Oppvekstreformen medførte at kommunen gjennom barneverntjenesten fikk et økt faglig og økonomisk ansvar. Endringen har gitt store økonomiske konsekvenser for kommunen som et resultat av bortfall av refusjonsordning for fosterhjem, økte kommunale egenandeler for spesialiserte fosterhjem/beredskapshjem og institusjonsplasseringer, samt nye oppgaver til kommunen på

fosterhjemsområdet. Dette har resultert i betydelige økte utgifter utover hva som er kompensert i rammetilskuddet.

Barnevernet i Sarpsborg har gjennom flere år hatt kraftig utgiftsvekst. Aktiviteten i barneverntjenesten er økende, og tjenesten har et estimert merforbruk på nærmere 22 millioner kroner i 2023. Med bakgrunn i Bærekraft 2030 og at Sarpsborg kommune bruker en betydelig større andel av kommunens midler på barneverntjenesten enn sammenlignbare kommuner, ble det i samarbeid med PWC foretatt en gjennomgang av barneverntjenesten. Rapporten var klar i august 2023, og det foreslås flere tiltak som har som formål å redusere aktiviteten i barneverntjenesten. I Kommunedirektørens forslag til Handlingsplan 2024 – 2027 ligger det flere innsparingstiltak i barneverntjenesten. Kvalitetsmeldingen vil også ta for seg hvordan barneverntjenesten skal jobbe for å innfri vedtatte innsparingstiltak i handlingsplanperioden. Barneverntjenesten har allerede, i tråd med føringene i oppvekstreformen, igangsatt en prioritering av saker for tiltak og videre oppfølging i barneverntjenesten. Barneverntjenesten har spisset sitt tiltakstilbud, og vil ikke tilby tiltak som vil kunne bli iverksatt på et lavere forebyggende nivå. Kommunedirektøren beskrev dette i sak «Innsats for barn og unge - fremtidig dreining av barneverntjenesten» til utvalget og Formannskapet (88/23)

De siste årene har det vært en betydelig økning i kjøp fra private, fra ca. 4,5 millioner kroner i 2020 til 12,5 millioner kroner i 2022. Prognose for 2023 er over 19 millioner kroner. Private kjøp kan deles inn i to kategorier, hjelpetiltak til barn som bor hjemme og kjøp av spesialiserte avlastningstiltak. Utviklingen viser at det er et økt behov for hjelpetiltak til barn og familier. Dette er tiltak barneverntjenesten i større grad kan levere selv og målet er å redusere kjøp fra private aktører. Ved at kommunen tilbyr forebyggende tiltak gjennom andre hjelpetjenester, og på et tidligere tidspunkt, vil kommunen på sikt redusere andelen barn som har behov for barnevernstiltak. I tillegg vil barneverntjenesten få rom til å prioritere sin ressursbruk og innsats til den gruppen med størst behov for spesialiserte hjelpetiltak.

Det er igangsatt et arbeid for å se på mulig samarbeid om barneverntjenester med andre kommuner. Arbeidet med dette går som egen saksordførersak og vil derfor ikke beskrives her.

Barneverntjenesten tok i bruk et nytt digitalt fagsystem i oktober 2023. Anskaffelsen av dette fagsystemet vil bla. medføre at barneverntjenesten kan ta i bruk nasjonale løsninger, som innbyggertjenester, ny innrapporteringsløsning til staten og nasjonal portal for bekymringsmeldinger. Nytt fagsystem skal sammen med barnevernsreformen og ny barnevernlov løfte kvaliteten i barneverntjenesten.

I 2022 lå sykefraværet i barneverntjenesten på 9,7 %, og det er under gjennomsnittet i kommunen. Tre avdelinger i virksomheten hadde betydelig større sykefravær enn de andre avdelingene. Per oktober 2023 har sykefraværet økt til 9,9 %, To avdelinger ved barneverntjenesten har et større sykefravær enn de andre avdelingene. I en situasjon hvor aktiviteten i barneverntjenesten er stor, vil fravær påvirke kvaliteten på det arbeidet som utføres og arbeidsbelastningen blir større for de som er i arbeid.

Fremdriftsplan:

Oppstartsnotat Utvalg for velferd og folkehelse 21.11.2023

Sluttbehandling Utvalg for velferd og folkehelse (april)

Bystyret (mai)

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ikke vurdert

Miljø:

Ingen vesentlige konsekvenser

Folkehelse:

Det at flere utsatte barn og unge, og deres familier, får den hjelpen de trenger på et tidligere tidspunkt vil ha positiv effekt på innbyggernes folkehelse.

Kommunedirektørens anbefaling:

Oppstartsnotatet legges til grunn for det videre arbeidet med saken.